

בשנת הלימודים תשע"ב תקיים המגמה להכשרת מורים מגוון השתלמויות בתחום השואה

והדרכים להוראתה בכל רחבי הארץ.

היקף ההשתלמויות הוא 30–56 שעות. כל ההשתלמויות מוכרות לגמול השתלמות, וחלקן מוכרות במסגרת "אופק חדש" (30–60 שעות).

בין הנושאים:

היחיד והיחד בשואה

מארק אדלמן מתאר את תחושותיו בכיכר השילוחים בוורשה במילים הבאות: **"האדם היה לבד, לגמרי לבד, בהמון הזה של אלפים..."**. עוד לפני הרצח ההמוני החלו באירופה הכבושה בידי הגרמנים, ובעיקר במזרחה, תהליכי התפוררות בקהילה, בתא המשפחתי ובכל המסגרות החברתיות והתרבותיות. רבים נאלצו להתמודד כבר בשלבים מוקדמים עם אבדן בני משפחה קרובים, ואף עם ניתוק ממי שברחו למקומות אחרים או גורשו וגורלם לא נודע. במקביל, תופעות של בריחת מנהיגים או אבדן חייהם של רבים מקרב שכבת ההנהגה חוללו שבר קשה.

עם זאת, לאורך כל תקופת השואה ניתן להצביע גם על תופעות של סולידריות והמשך היאחזות במשפחה, בתנועה ובקבוצות אורגניות אחרות. כל זאת, לצד התגבשותן של מערכות קבוצתיות חדשות. אלה גם אלה היוו מקור תמיכה והעניקו כוח ומשמעות.

עיסוק בנושא זה הנו בעל ערך חינוכי רב. מתגלמת בו התפיסה החינוכית של בית הספר המרכזי להוראת השואה המדגישה בין השאר את חשיבות הוראת נושא השואה מתוך התמקדות בשאלות של חיים בעולם של תוהו ומוות, ובדילמות הערכיות הבסיסיות בחיי האדם והחברה. ההתמקדות בנושא של יחסי הגומלין בין ה"יחיד" ל"יחד" בתקופת השבר הגדול של השואה תאפשר את הדיון במשמעותם של ערכים שונים אשר משתגלו בעולם זה, קיבלו משמעות ייחודית.

משפחה בעין הסערה

כאסון שפקד אומה שלמה פגעה השואה אנושות במרקם חייהם של יהודי אירופה, ובראש ובראשונה במבנה המשפחתי. רבים נאלצו להתמודד כבר בשלבים מוקדמים עם אבדן בני משפחה שגורלם לא נודע. גם במציאות שבה נותרה המשפחה או חלקים ממנה יחד, התחוללו בד בבד עם ניסיונות לשמור על המסגרת המשפחתית ועל הישרדותם של בני המשפחה שברים בסדרי החיים שלה וביכולת תפקודם של המבוגרים בתוכה.

הכלים המוכרים והמסורתיים לחינוך ולהקניית ערכים לא היו מובנים מאליהם עוד. על ההורים היה לגייס כוחות כדי למצוא דרכים לשמר את היכולת שלהם להעניק לילדיהם.

במהלך ההשתלמות נעסוק בטלטלות שעברה המשפחה היהודית ובניסיונות השונים לשמר משהו מהווייתה בתוך הכאוס, זאת תוך הקניית כלים מגוונים להוראת הנושא בכיתה.

"חירות מוזרה..." – התנגדות ועמידה יהודית בתקופת השואה

גבורה והתנגדות יהודית בתקופת השואה הם מהנושאים אשר העסיקו את החברה היהודית בעיצומה של השואה, וממשיכים להוות מוקד לדיון עד ימינו. יהודים במדינות השונות נאלצו כבר מראשית

הכיבוש הגרמני להתמודד עם איסורים רבים שהלכו והתהדקו סביבם ויצרו מציאות לא מוכרת. חינוך ילדים, שמירה על אורח חיים דתי, מפגשים פוליטיים, כתיבת עיתונים – כל אלו עמדו בניגוד לחוק הגרמני אשר מטרתו הייתה לצמצם את מרחבם הרעיוני של היהודים. מתוך המצוקה והאין הגדול קמו מסגרות וקבוצות של עשייה חתרנית; לימוד תורה בצוותא, בתי ספר, כתיבה והפצה של רעיונות, קיום חיי תרבות פעילים והמשך פעילותן של תנועות הנוער הם רק מקצת הדוגמאות לעמידה הרוחנית שהייתה בתקופת השואה. בשלב שבו החל הרצח השיטתי עמדו יהודים אלו אל מול המציאות הנוראה, ומתוכם קמו צעירים שנשאו את רעיון המרד כסמל לשלב הבא של ההתנגדות. גם במחנות שבהם נאסרו יהודים המשיכו גילויים של עמידה רוחנית, ואף התנגדות פיזית. במהלך ההשתלמות ננסה לבחון את מושג הגבורה וההתנגדות על היבטיהם השונים, ונדרש לשאלות שונות הקשורות בשאלת המרד וההתנגדות. כמו כן ננסה לגעת במשמעויות שלהם לתלמידים בישראל היום, ולתת כלים חינוכיים ודידקטיים להוראת הנושא.

השתלמויות למורים במסגרת "אופק חדש":

ילדות ונעורים בתקופת השואה

כמיליון וחצי ילדים יהודים נרצחו בתקופת השואה. הרצח השיטתי של הילדים מדגיש את מקומה של האידיאולוגיה בשואה, ומתוך כך הוא אחד המאפיינים הבולטים ביותר לייחודיותה. סיפורם של הילדים היהודים בשואה מאפשר לימוד של זווית משמעותית בתולדות השואה תוך יצירת אמפתיה והעלאת סוגיות חינוכיות רבות.

האמנה הבלתי כתובה על אודות ההגנה שעולם המבוגרים אמור להעניק לילדים הופרה, והילדים נשארו חסרי אונים. הם היו אחת מהקבוצות הפגיעות ביותר. עם זאת, סיפורם של הילדים בתקופת השואה טומן בחובו גם סיפורים יוצאי דופן של התבגרות אל מול התופת, תמיכה ועזרה, יזמה ועמידה.

הקורס יפרוש את סיפורם של הילדים תוך מפגש עם עדויותיהם, זיכרונותיהם ויצירתם, ויבחן את המשמעויות החינוכיות של נושא זה, והכלים העומדים בפני המורים והמחנכים לעיסוק בו עם מגוון אוכלוסיות של תלמידים.

הצלה ומסתור בתקופת שואה

יהודי אירופה, אזרחי המדינות האירופאיות, היו מצויים בשנות השואה במלכודת מוות. האפשרות להצלה כמעט לא הייתה קיימת. רובם היו מנותקים ולא יכלו ליצור קשר עם מי שעשויים היו אולי להושיט להם יד. ובכל זאת היו בודדים ברחבי אירופה כולה שהיו מוכנים לצעוד נגד הזרם של ההמון האדיש, ולעתים משתף הפעולה עם הרצח, ולבחור בניסיון להציל חיים של נידונים למוות. סוגיית ההצלה מציבה בפנינו מחד גיסא את הקרבן ומאידך גיסא את המציל. הקורס יפרוש את סיפורם של

הקרבת; המגע הראשוני עם המצילים, הלבטים הקשים, ההחלטה והפרידה ההכרחית מהקרובים. הבודדים שהצליחו להימלט מהגטאות ומגזרת הגירוש חיו בתנאים קשים, במקומות מסתור, בזהירות שאולות, באימה ופחד, כשהם תלויים לחלוטין בחסדי מציליהם. המצילים אשר פתחו את דלתות בתיהם עשו זאת ליחידים שהיו מוקצים מהחברה ונתונים במצב פיזי ונפשי קשה. מעשיהם של המצילים היו מנוגדים לחוק והם היו צפויים לעונשים כבדים, ביניהם גזר דין מוות להם ולמשפחתם. בקורס נבקש לבחון את המשמעויות החינוכיות שנושא זה טומן בחובו ואת האפשרויות העומדות בפני המורים לגעת בסיפורי ההצלה עם מגוון אוכלוסיות של תלמידים.

בנוסף להשתלמויות במרכזי הפסג"ה בכל רחבי הארץ מציעה המגמה לקיים השתלמות במסגרת חדר מורים במגוון נושאים

השתלמויות ארוכות תשע"ב

אזור הצפון:

1. טבריה
2. כרמיאל
3. עכו
4. קריית שמונה
5. קצרין

לפרטים נא לפנות לאיתן ויילר – 0506718436

6. בית גבריאלי
7. חיפה
8. לוחמי הגטאות
9. מגידו
10. צפת

לפרטים נא לפנות לרחל וולקנפלד – 0502007075

11. בית שאן
12. מזרע
13. עפולה
14. עמק המעיינות

לפרטים נא לפנות לנעמה אגוזי – 0502007064

קריית מוצקין

לפרטים נא לפנות ללאה גנור – 048701653

אזור המרכז:

1. בית טרזין
לפרטים נא לפנות לנורית שפירו – 0522422299
2. הרצליה
לפרטים נא לפנות לשרית שביט – 0506596984
3. חדרה
4. כפר סבא
5. רמת גן
לפרטים נא לפנות לאיל מזרחי – 0505642684
6. נתניה
לפרטים נא לפנות לציפי כץ – 0544762819
7. ראשון לציון
לפרטים נא לפנות לנורית שפירו – 0522422299
8. רחובות
לפרטים נא לפנות לחוה ברוך – 0503007241
9. באר טוביה
לפרטים נא לפנות לחביבה מליק – 0544666104
10. פתח תקווה
לפרטים נא לפנות לציפי הרפז – 0543110577

ירושלים והסביבה:

1. ירושלים
לפרטים נא לפנות לשולמית יששכר – 0503007262
2. בית שמש
3. מודיעין

לפרטים נא לפנות לשרה שאנני – 0503007228

דרום

1. באר שבע

2. דימונה

לפרטים נא לפנות לשושנה שכטר – 0526324848

3. אשדוד

4. אשקלון

5. נתיבות

6. קריית גת

7. קריית מלאכי

8. שדרות

לפרטים נא לפנות לבת שבע סויסה – 0502007078